

Een preek van J.C. Philpot: Het vallen van de regen en het uitspruiten van de aarde
uitgesproken in de Eden Street Kapel, Hampstead Road, op zondagavond 29 juli 1849.

‘Want gelijk de regen en de sneeuw van de Hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert; maar doorvochtigt de aarde, en maakt, dat zij voortbrengt en uitspruikt, en zaad geeft den zaaier, en brood den eter; also zal Mijn woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren; maar het zal doen hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende.’ Jes. 55:10-11.

Het zijn drie zaken, die ik vanavond wens. Ten eerste, dat deze kapel groter was, zodat deze plaats zou bieden aan het volk, dat opgekomen is om te horen. Ten tweede, dat de Heere mijn ziel mocht vervullen met leven, licht, ruimte en liefde, en me in staat mocht stellen het Evangelie te prediken met de Heilige Geest, nedergezonden uit de Hemel. En ten derde, dat Hij aan het Woord een Goddelijke kracht in uw hart mocht paren, en dat Hij het met Zijn eigen levend getuigenis aan uw consciëntie mocht verzegelen.

Mijn eerste wens kan, dat is duidelijk, onmogelijk worden ingewilligd, en daarom moet u zich wat gedrang laten welgevallen; maar als de laatste twee wensen vervuld worden, dan zullen we niet helemaal vergeefs zijn tezamen gekomen, en als de Heere deze wensen niet inwilligt, dan zal ik tevergeefs spreken en u zult tevergeefs horen. Dat we dan in staat mogen worden gesteld onze harten op te heffen tot de Heere, opdat Hij met ons zij, om ons waarlijk te zegenen, zodat er wat goeds moge worden verricht in de Naam van de Heere Jezus.

God heeft grote dingen gesproken in de Schrift aangaande Zijn Woord. We lezen, dat Hij ‘Zijn Woord groot gemaakt heeft vanwege Zijn ganse Naam’; dat wil zeggen, Hij heeft Zijn Waarheid en getrouwheid verheerlijkt in het openbaren en bewaren van Zijn Woord boven al Zijn openbaar gemaakte volmaaktheden. Van dit Woord hangt alles af in de natuur en in de genade. Hierdoor kwam de schepping zelf. ‘Door het geloof verstaan wij, dat de wereld door het Woord Gods is toe bereid; also dat de dingen, die men ziet, niet geworden zijn uit dingen, die gezien worden’ (Hebr. 11:3). Door hetzelfde Woord komt de bewaring, zoals Petrus ons vertelt: ‘Maar de hemelen, die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde Woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels, en der verderving der goddeloze mensen’ (2 Petr. 3:7). Door hetzelfde Woord wordt de bovennatuurlijke schepping ook gewerkt in de herschepping van de ziel, en de nieuwe schepping ervan in Christus Jezus. ‘Naar Zijnen wil heeft Hij ons gebaad door het Woord der Waarheid’ (Jak. 1:18). Door hetzelfde ‘Woord’ komt de verwonding, want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten’ (Hebr. 4:12). Door het ‘Woord’ komt ook de genezing. ‘Hij zond Zijn Woord uit, en heelde hen, en rukte hen uit hun kuilen.’ In onze tekst vinden we de Heere steeds met veel lof spreken over Zijn Woord, en dit toelichten met een erg zoet en gezegend beeld. Dit beeld, ik behoef u dat nauwelijks in herinnering te brengen, is dat van de regen en sneeuw uit de Hemel, met de vruchtbare uitwerking ervan op de aarde.

In het pogen dan, als de Heere me kracht en bekwaamheid gelieve te schenken, om de gedachte en de mening des Geestes in de woorden voor ons open te leggen, zal ik geen bepaalde verdeling van mijn onderwerp kiezen, maar ik zal, als het ware, een doorlopende verklaring geven van de tekst, daarbij het natuurlijke beeld verklarende en aantonende de vervulling hiervan in het Woord Zijner genade. Het beeld, waarvan de Heere hier gebruik maakt is erg eenvoudig, duidelijk voor het geringste bevattingsvermogen, buitengewoon gepast, en wanneer het geestelijk beseft wordt, bovenmate zoet en gezegend. Hij vergelijkt Zijn Woord, hetzij zoals geopenbaard in de Schriften, of, zoals het gesproken wordt door de mond van Zijn dienstknechten, met de regen en sneeuw, die uit de Hemel valt; en de uitwerking, die de regen en de sneeuw op de aarde teweegbrengt vergelijkt Hij bij de gevolgen en vruchten, die worden teweeggebracht door Zijn Woord, dat wordt toegepast aan de ziel.

1. Het eerste voorname begrip van het natuurlijke beeld is het neerdalen van de regen, — ‘de regen daalt neder van de Hemel’.

a. Hierin mogen we de wijsheid wel bewonderen van die wonderlijke Voorzienigheid, waardoor de regen is opgeslagen in wat de Heere Zelf in Job ‘de flessen des Hemels’ noemt. Wat een tonnen water hangen er in de wolken, die over ons hoofd drijven! Wat zou de aarde anders zijn dan een dorre verschroeiende rots, als de vruchtbaarheid ervoor niet zou zijn opgeslagen, in deze drijvende vergaarplaatsen? ‘Uw voetstappen’ (dat wil zeggen, de wolken, de sporen, als het ware, van Zijn strijdwagen- wielen in de lucht) ‘druipen van vettigheid; zij bedruipen de weiden der woestijn; en de heuvelen zijn aangegord met verheuging’.

b. De soevereiniteit, waarmede de regen valt is een andere kenmerkende trek van de natuurlijke regen. God daagt Job uit ‘de flessen des Hemels’ tegen te houden, als deze geopend zijn, en Hij kon hem hebben uitgedaagd deze te openen, als ze werden ingehouden. Welke goochelkunsten ‘de Regenmakers’ aan de Kaap dan ook in praktijk mogen brengen, geen tovenaars kan zijn toverstaf opheffen naar de Hemel, en de wolken bevelen los te breken in regenbuien op de aarde. De regen valt, zoals God de regen wilde laten vallen. De soevereiniteit Gods wordt evenzeer tentoongespreid in het weer, als op welke andere wijze dan ook, ‘Daartoe heb Ik ook de regen van ulieden geweerd, als er nog drie maanden waren tot de oogst, en heb doen regenen over de ene stad, maar over de andere stad niet doen regenen; het ene stuk lands werd beregend, maar het andere stuk lands, waar het niet op regende, verdorde’ (Amos 4:7). Zo is het ook met het Woord van God. Precies zoals Hij in de uitoefening van de Goddelijke soevereiniteit de regen doet vallen, of niet doet vallen; zo zegent Hij het Woord aan de één en niet aan een ander, in de uitoefening van dezelfde soevereiniteit.

c. Voorts de gepastheid van de regen voor de aarde is evenzeer een kenmerkende trek in de Voorzienigheid Gods, als de wijsheid en de soevereiniteit van dit wonderbaarlijke middel. En we kunnen de bewonderenswaardige geschiktheid opmerken van het middel tot het doel en van het doel tot het middel. Wat is de regen gepast voor de grond, en wat is de grond gepast voor de regen! Zonder regen zou de aarde een wildernis zijn. Zonder de grond om deze op te nemen, zou de regen slechts tot een zondvloed leiden. Zonder regen zou de aarde geen waarde hebben, zonder de aarde zou de regen nutteloos zijn. Zo is het ook met het Woord van God en met de ziel van de mens. Als er geen mensenziel moest worden gered, dan zou het Woord van God geen nut hebben; als er geen Woord van God zou zijn, dan zou de mensenziel geen waarde hebben. Wat de regen is voor de grond, wat de grond is voor de regen, is het Woord van God voor de ziel, en de ziel voor het Woord van God. Deze wederzijdse gepastheid loopt door het gehele werk der genade. Aldus is er een gepastheid tussen de bedroefde geest en de belofte; tussen de schuldige consciëntie en het bloed van Jezus; tussen de ontblote ziel en de gerechtigheid van Christus; tussen geestelijke honger en het Brood des levens.

d. Verder; er ligt geen bewegende oorzaak in de aarde; er ligt geen verdienste in om regen uit de Hemel te ontvangen. De aarde maakt niet eerst zichzelf vruchtbaar en trekt aldus de wolken aan om er hun schatten op te ontladen. Ja, zelfs hoe langer die regen uitblijft, des te droger wordt de aarde, en des te minder vruchtbaar. Zo is er niets in de mens om de genade Gods te verkrijgen of te verdienen; ja hoe langer we zonder genade zijn, des te minder verdienen we het, zoals de dorre aarde, want ouder worden leidt tot een toenemende verharding, zoals toenemende droogte voert tot toenemende onvruchtbaarheid.

e. De regen valt ook vrijelijk, in ruime mate, gewillig, nimmer de aarde vragende wanneer hij moet vallen, noch wanneer het moet ophouden te regenen. De regen valt als een vrije gave van God. De regen valt wanneer dat nodig is, en het houdt op met regenen, wanneer dat nodig is, daarbij een juist evenwicht bewarend tussen droogte en overstroming. In al deze bijzonderheden bestaat er een overeenkomst tussen de regen des Hemels en het Woord van Gods genade.

2. Maar de Heere spreekt in de tekst van 'sneeuw', zowel als van regen. Sneeuw is niets anders als bevroren regen; toch zijn er enige punten van verschil, die het tot een treffend zinnebeeld maken van het Woord Gods.

a. De sneeuw valt in de winter uit een duistere betrokken Hemel. Zo is er een winterse zielsbevinding als de Hemelen bedekt zijn met donkere en dreigende wolken.

b. De sneeuw koelt in het vallen ervan ieder levend voorwerp af. Zo verkillen de scherpe vermaningen en afkeuringen uit het Woord Gods met vrees en ontsteltenis de consciëntie, waarop ze vallen.

Verkilde het Woord des Heeren door de jonge Samuel niet de verschrikte Eli, en deed dat door Nathan gesproken woord David niet verkillen, en dat door Jesaja gesproken woord de ziel van Hiskia?

c. En wat is de sneeuw een doordringend iets. Zo worden we zelfs tot in de levensdelen doordrongen van de vermaningen Gods. Als 'Hij Zijn ijs heenwerpt als stukken; wie zou bestaan voor Zijne koude?' (Ps. 147:17). Maar behalve deze winterse en doordringende eigenschappen, bezit de sneeuw twee nuttige uitwerkingen.

d. Ze beschermt de aarde als met een mantel tegen de strenge vorst en de doordringende wind en houdt op deze wijze de plantenwereld in het leven. Aldus zijn de verkillende vermaningen van Gods Woord een ware bescherming voor de ziel; ze bewaren het tere leven voor de verschrikkelijke vlagen van het eeuwige ongenoegen, die eens over het aardoppervlak zullen woeden. De vermaningen Gods brachten David tot bekering, Hiskia tot onderwerping, Petrus tot bitterlijk wenen, en de bloedschendige Corinthiërs tot droefheid naar God. De verwijtende blik van de Zaligmaker bedekte Petrus met de mantel der bekering. Bij gebrek aan dit kleed deed de vlaag van Gods ongenoegen de naakte ziel van Judas in de wanhoop bevriezen.

e. Maar van de sneeuw wordt gezegd, dat ze de aarde vruchtbaar maakt, waarop ze valt en ligt. Als deze smelt door de warme zonnestrallen, wordt ervan gesproken, dat ze haar vroegere aanwezigheid doet kennen aan de toegenomen vruchtbaarheid. Zo is het ook geestelijkerwijs.

Hiskia was verkild door de sneeuwstorm, die de woorden van de profeet vergezelden: 'Geef bevel aan uw huis; want gij zult sterven en niet leven'; maar toen de sneeuw, die zwaar op zijn ziel gelegen had, gesmolten was door de stralen van de weergekeerde genade, ontsproot er een oogst van vruchten uit de gerijpte ziel. Hij zou van die tijd af, al zoetjes voorttreden, al zijn jaren, vanwege de bitterheid zijner ziel. De sneeuw had de grond week en vruchtbaar gemaakt, en een oogst van ootmoed en lofprijzing ontsproot. In zijn loflied erkende hij het nut van de sneeuwstorm: 'Bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest' (Jes. 38:16) was zijn dankbare erkentenis van het nut en de zegening van het winterse firmament. Hebt u nooit oorzaak gehad God te loven voor iedere overtuiging, die uw eigengerechtigheid afbrak? Voor iedere vermaning, iedere pijnlijke gewaarwording van schuld, iedere aanval van droefheid, die u op dat ogenblik van schrik deed verkillen? De mensen roepen om troost, alsof het Woord van God niets anders bevatte dan beloften, en alsof ze altijd in een toestand zouden verkeren, dat ze behoefte hebben aan opwekkende en versterkende middelen. Dat zou een magere medicijnkast zijn, die alleen versterkende en opwekkende middelen zou bevatten. Hij zou een arme tuinder zijn, die geen ander gereedschap zou kunnen gebruiken dan het pootijzer en de gieter, 'Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die Zijn Woord doet' (Ps. 148:8), en alles werkt samen om Zijn lof te zingen.

3. Doch we lezen: 'het zal niet ledig wederkeren', dat wil zeggen niet in dezelfde vorm. Het keert weder door verdamping; maar niet in de vorm van regen en sneeuw. Na een overvloedige regenbui, of na een zware sneeuwval, is de aarde in korte tijd droog. Waar is het alles gebleven? Een deel is in de grond weggezakt, maar niet alles; een deel is weer opgetrokken, om nog eens zijn milde zegeningen op de aarde te ontladen. Maar het keert niet weer in precies dezelfde vorm, als waarin deze neerdaalde, in de grove stoffelijke vorm van sneeuw en regen. Het is verdampt tot een teerdere fijnere vorm. Als het de Heere aldus behaagt de ziel te doen verkillen, nochtans vruchtbaar

te maken, met de sneeuw van Zijn vermaningen, of deze te begieten en te verkwikken met de regen van Zijn beloften, dan keert Zijn Woord van overtuiging of Zijn Woord van vertroosting niet in dezelfde vorm tot Hem weder. Maar keert het niet in een andere vorm weder? Is er niet het wederkeren van lofzegging, dankbaarheid, liefde, dankzegging; een voortbrengen van vruchten met hart, mond en leven? En zoals de zon deze niet aanschouwde dampen doet optrekken en deze oogst aan vruchten in het aanzijn roept, zo wekt de Zonne der gerechtigheid de genegenheden op van het hart, en brengt die vruchten voort, die tot lof en eer van God zijn. Maar hebt u soms niet verlangd, dat u God enige tegenprestatie zou kunnen leveren? Ik bedoel, iets terug te doen in goedheid. Dit is in feite hetgeen ik kan noemen het natuurlijke verlangen van onze geest, dat we zien uitlopen in een verscheidenheid van bijgelovige vormen.

Waarom hebben de mensen in paapse tijden onze prachtige kathedralen gebouwd? Waarom zijn er duizenden op bedevaart gegaan? Waarom dragen in onze dagen de mensen grote bedragen bij aan godsdienstige ondernemingen? Is dit niet de verborgen drijfveer voor veel van wat genoemd wordt godsdienstigheid? De taal ervan luidt: 'We behoren iets voor God te doen, daar God zoveel voor ons gedaan heeft; als Hij ons geld gegeven heeft, dan zullen wij Hem geld teruggeven'. Dit is de regen en de sneeuw tot de Hemel te doen weerkeren, als het ware in een vorm, die God niet wil, en die Hij niet zal aanvaarden, als het aldus wordt voortgebracht uit bijgelovigheid en eigengerechtigheid.

Velen zullen geld besteden aan graftombes, kruizen, ramen, monumenten, kerken, en restauraties van wat genoemd wordt de middeleeuwse architectuur, die de waarheid verafschuwen en de heiligen vervolgen.

Op deze wijze hebben oudtijds de farizeeën, die Christus kruisigden en die Stefanus stenigden, de graftomben gebouwd van de profeten. Maar om tot ons eigen ik te komen. Heeft het soms uw geest niet beproefd, dat u niet meer kon doen voor God, zoals het wordt uitgedrukt, langs de weg van werkzaam te zijn? Maar wat is het wezenlijke voortbrengsel, dat God zou willen, dat u. Hem schenkt, en dat Hij verwacht, als Hij uw ziel gezegend heeft? Dankbaarheid, lofzegging, dankzegging, geloof, hoop, liefde, en lijdzaamheid — de vruchten en genaden van Zijn Geest. Liefde en genegenheid, ook tot Zijn heiligen, goedertierenheid en mildheid tot de arme leden van Zijn lichaam, deze in ziekte te bezoeken, in ellende medelijden met hen te hebben, voor hen te bidden en met hen bedroefd te zijn, en met hen te wandelen in het elkaar bewijzen van iedere vriendendienst.

4. De volgende voorname eigenschap van de regen en de sneeuw, vermeld in de tekst, is, dat deze 'de aarde doorvochtigen'.

Dit is het voornaamste oogmerk ervan; te dien einde werd op een bijzondere wijze hierin voorzien, en te dien einde worden deze voortdurend neergezonden. Water is het grote oplossingsmiddel; en daar de poriën van alle plantaardige voortbrengselen te nietig zijn om een vaste stof op te nemen, moet dit worden opgelost, alvorens het voedsel kan worden voor planten. Het is ook door de regen, en de gesmolten sneeuw, dat de grond wordt week gemaakt om tot een zaai-bed te worden, waarin de korrel kan aangroeien, ontkiemen en aanwassen.

Wij weten allen wat een hard, dor en nutteloos ding de aarde zou zijn zonder de regen. Zodanig is de mensenziel zonder het Woord van Gods genade — hard, droog, dor, een onvruchtbare, woeste wildernis. De Heere heeft beloofd, dat de zielen van Zijn volk zullen zijn 'als een gewaterde hof', en dat 'Zijn Woord zal druipen als de regen en vloeien als de dauw'. Het is het Woord van Gods genade, dat het hart vertedert en de ziel doet wegsmelten. Wat worden in de natuur de kluiten al harder en harder, naarmate de droogte langer voortduurt!

De boer moge deze breken met eggen of deze fijnmaken met zware rolblokken, maar hij kan ze niet week maken. Laat de regenbuien zachtjes neerdalen; wat dringen ze door tot in de poriën van deze ruwe en ongelijke kluiten, totdat ze verbrokkelen bij de lichtste aanraking!

Zo is het ook met de ziel en het Woord van Gods genade. Totdat dit neerdaalt, is er geen wegsmelten van de ziel, geen vertedering des harten of verslagenheid van geest.

5. Maar de regen en de sneeuw doorvochtigt niet alleen de aarde, 'ze doet de aarde ook voortbrengen en uitspruiten'. In feite wordt er, zonder dat, vooral in een warm klimaat in het geheel geen vrucht voortgebracht. Iemand kan konsekwent zijn in zijn godsdienstige belijdenis, hij kan een gezond en goed samengevoegd geloof bezitten, hij kan lid zijn van een Christelijke kerk, hij kan alle

inzettingen en plichten waarnemen, hij kan trachten aan zijn leven en wandel gestalte te geven naar de voorschriften van Gods Woord, hij kan zijn gezins- en persoonlijk gebed waarnemen, kan een goede echtgenoot zijn, vader en vriend, hij kan mild en goedertieren zijn tot de zaak Gods en tot Zijn volk, en evenwel met dit alles geen vrucht voortbrengen voor God. Deze wordt alleen voortgebracht door het Woord van Gods genade, dat in het hart valt, dit bevochtigende en vertederende. Zonder dit is er niet één genadig gevoelen, niet één geestelijk verlangen, niet één tedere gedachte, niet één hemelse genegenheid. Maar de sneeuw is hier even nuttig als de regen. Hierdoor gaan de larven en rupsen dood, en wordt de grond poreus en toegankelijk gemaakt. Door de snijdende wind van het ongenoegen Gods, de afkeuringen uit Zijn mond, de dreigementen van Zijn wet, en de verschrikkingen van een schuldige consciëntie, komen de larven en rupsen van trots en eigen-gerechtigheid om; en vindt een toebereiding plaats voor het ontvangen van genade en vrede. En wanneer de Zonne der gerechtigheid aldus op de ziel begint te schijnen, als de winter over en voorbij is, als de warme lentedag, en de regens van genade in het hart vallen, dan brengt dat vrucht voort en ontwikkelt zich dat. Het brengt geloof voort, waardoor de Waarheid met liefde wordt ontvangen; het brengt hoop voort, die de Heere Jezus Christus, Zijn bloed, gehoorzaamheid, en zaligheid omhelst, zoals de klimop zich rond de eik strengelt; het brengt liefde voort, die de Heere aankleeft met een voornemen des harten; het brengt voort lijdzaamheid om bezoeken te verdragen, en tevredenheid onder de verschillende leidingen Gods in de Voorzienigheid of in de genade. En de ware, evangelievrukt wordt inderdaad op geen andere wijze voortgebracht. Iemand moge gescholden, gedreigd, gebonden, en geranseld worden; doch door deze middelen kunt u nooit vrucht voortbrengen. U moge een monnikachtige gehoorzaamheid opbrengen; u moge een soort kwijnende godsdienst verkrijgen, die verwelkt, zodra deze geboren is; u moge zich voortslepen als in de gedwongen dienst van een gebonden slaaf. Maar om de vruchten des Geestes voort te brengen in de ziel; geloof, hoop, liefde, ootmoed, dankbaarheid, overgave, droefheid naar God, godsvrucht, en iedere andere God-verheerlijkende genade, dan moet u de regen en de sneeuw hebben, die neerdaalt van de Hemel. Hoe vaak hebben we wellicht door zelf-werkzaamheid gepoogd zulke vruchten voort te brengen! We konden dit niet; met al onze beste pogingen was de uitkomst, zoals de Kerk van de oude dag klaagde: 'Wij waren bevrucht; wij hadden de smarten; maar we hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder' (Jes. 26:18). Er werden geen levende nakomelingen voortgebracht. We hebben misschien, zoals velen dat hebben gedaan, getracht onszelf heilig te maken; we hebben acht gegeven op onze ogen, onze oren, onze tong; we hebben iedere dag zovele hoofdstukken gelezen uit Gods Woord; zijn zo lang op onze knieën blijven liggen, lazen op maandag een boek, op dinsdag nog één, een derde op woensdag; en we hebben zo getracht een soort heiligheid te werken in onze zielen. Vele jaren geleden, placht ik bijna een uur te bidden; en ik schaam me te zeggen, dat ik blij ben geweest, de klok te horen slaan. Wat was dit anders dan een monnikachtige, zelfopgelegde regel, een regel van St. Benedict, of van St. Dominic, om God te behagen door de lengte van mijn gebeden? En toch behoorde ik beter te hebben geweten; want toen het de Heere behaagde mijn consciëntie met Zijn vinger aan te raken, schonk Hij me een opmerkelijke Geest der genade en der gebeden; toen had ik geen behoefte aan een regel van St. Dominic. Doch dit alles diende om uit het hart iets voort te brengen, waarvan ik zou kunnen zeggen: 'Nu ben ik godsdienstig; nu heb ik iets, waarmede ik Gode behaag; nu heb ik wat voortgang gemaakt in heiligheid; nu ben ik een stap nader gekomen tot God'. Maar wat is al deze jammerlijke eigengemaakte heiligheid, zoals naar ik geloof Bunyan dit noemt?

Wel, voordat we dit kunnen bezien, is het als een nachtelijke droom voorbijgegaan. Het is 'als een vroegrijpe vrucht voor de zomer, welke, wanneer ze iemand ziet, terwijl zij nog in zijn hand is, slokt hij ze op' (Jes. 28:4). Aangaande enige wezenlijke voldoening is het 'gelijk wanneer een hongerige droomt, en ziet, hij eet; maar als hij ontwaakt, zo is zijn ziel ledig; of, gelijk als wanneer een dorstige droomt, en ziet, hij drinkt; maar als hij ontwaakt, ziet, zo is hij nog mat, en zijn ziel is begerig'. Maar onze tekst spreekt van de aarde, die uitspruit alswel voortbrengt. In de genade, zijn er evenals in de natuur, trappen van ontwikkeling; zaad, kruid, aar en kenmerkende trappen van groei. Bij velen zijn de genaden des Geestes niet meer dan in ontwikkeling.

In sommigen is, bijvoorbeeld, het geloof, zoals de krokus nauwelijks zichtbaar boven de sneeuw uit; we kunnen nog maar nauwelijks onderscheiden, dat het zich vertoont uit de kille mantel der

overtuigingen. Zelf zegt de Heere: 'Eerst het kruid', en dit kan verborgen zijn onder de winterse sneeuw. Christenen worden niet op één dag gemaakt. Ze zijn niet als de wonderboom van Jona, 'die in één nacht werd, en in één nacht verging'. Bij sommigen van het huisgezin des Heeren is de genade niet meer dan een tere knop, die zich juist begint te ontwikkelen. Dit moge met sommigen vanavond hier het geval zijn. Ze kunnen niet op een besliste wijze zeggen: 'ik weet Wien ik geloofd heb'. 'Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijne'. Hun consciëntie weerhoudt hen als ze de taal der verzekerdheid zouden willen gebruiken.

Nóch kunnen ze op een zekere wijze zeggen: 'ik voel me ervan overtuigd, dat mijn hoop nooit zal feilen'. Maar zo ze deze woorden al niet kunnen gebruiken, kunnen ze evenwel het ontluiken van het leven uit de Hemel bezitten. Zoals u weet is de knop over het algemeen erg teer; hij kan de koude wind nauwelijks verdragen; als hij op het punt staat uit te komen, komt er misschien een sneeuwbuï, of een vrieslucht en dit doet de knop zich meteen weer sluiten. Zodanig zijn de eerste uitspruitsels van Goddelijk leven in de ziel. Er ligt hierin een bijzondere teerheid; bij de eerste kille windvlaag gaan ze dicht, en ze komen nog slechts uit als de warme zonnestrallen op hen neerschijnen. Dezulken, die slechts flauwe en zwakke kenmerken der genade dragen, weten goed, dat het alleen maar bij tijden en gelegenheden is, dat het geloof, de hoop, en de liefde te voorschijn komen, hun kop vertonen, en zich boven de donkere grond verheffen. Soms onder het verborgen gebed, soms onder het horen van het gepredikte Woord, soms in het spreken met een Christelijke vriend, is er het te voorschijn komen van een zoet vertrouwen in de Heere.

6. Maar wat is het grote oogmerk en doel van de alwijze Schepper met regen en sneeuw naar de natuurlijke aarde te zenden? 'Dat deze zaad geve den zaaier, en brood den eter.' Twee oogmerken worden hier genoemd, waarvoor de regen en de sneeuw worden geschonken. We hebben niet slechts behoefte aan koren, dat tot brood vermalen wordt om het lichaam te voeden, maar ook om zaad te verschaffen, waarmede we de grond kunnen inzaaien voor een komend jaar. Onder de vruchtbare inwerking van sneeuw en regen, brengt de aarde zo overvloedig voort, dat ze niet slechts brood verschaft voor het heden, maar ook zaad voor de toekomst. Laten we de geestelijke betekenis hiervan eens beschouwen. In de eerste plaats wordt hier onderscheid gemaakt tussen de eter en de zaaier. 'De eter' is het kind van God, dat het Brood des levens eet; zoals de Heere sprak: 'Die Mij eet, die zal leven door Mij' (Joh. 6:57). Hij wordt voorzien van de beste tarwe, en hij is één van dezulken, tot wien de Heere zegt: 'Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefsten! Aanschouw de schakels van deze wonderlijke keten.

De regen en de sneeuw worden gezonden om de aarde vruchtbaar te maken; dit geschiedt aldus om voort te brengen en uit te spruiten; maar het voortbrengsel ervan wordt op twee verschillende wijzen benut. Er is zaad voor de zaaier, en brood voor de eter. Zie nu de geestelijke overeenstemming. Het Woord, dat van de Goddelijke Auteur ervan in het hart neerdaalt, dat, zoals Hij zegt, uit Zijn mond uitgaat, hetzij in sneeuw der overtuiging, of in regen der vertroosting, maakt de ziel vruchtbaar. Het ontkiemt, en brengt de vruchten en genaden des Geestes voort.

Christus wordt in het hart tot 'de Hoop der heerlijkheid'. Hij wordt door het geloof tot voedsel, als het Brood des levens. Maar er is niet slechts dit Brood voor de eter, er is ook zaad voor de zaaier. Onder 'de zaaier' kunnen we een dienstknecht van Christus verstaan, een dienaar van het Evangelie, volgens de welbekende gelijkenis: 'Een zaaier ging uit om te zaaien' (Matth. 13:3).

Hieruit besluiten we, dat zoals koren in de korrel onderscheiden is van koren in het brood, het zaad van de zaaier zich onderscheidt van het brood van de eter. De zaaier moet brood hebben om te eten; maar hij heeft zaad in de korf, evenals brood in de kast. Er zijn vele eters, doch weinig zaaiers. Als het de Heere behaagt iemand te doen opstaan en hem in Zijn wijngaard te zenden, dan geeft Hij hem niet slechts brood om voor zichzelf te eten, maar dan doet Hij ook zaad in zijn zaadkorf voor anderen. Onder dit 'zaad' kunnen we die gedeelten van de Goddelijke Waarheid verstaan, die aan zijn ziel worden toegepast, die van tijd tot tijd in het mediteren en in het gebed in zijn hart opspringen, die teksten en schriftgedeelten, die hem in het bijzonder geschonken worden ten nutte van Gods volk. Dit is een punt, dat particuliere Christenen goed dienen te overwegen. Hoe velen zijn er, die, omdat God wat voor hun ziel gedaan heeft, geloven, dat ze zich onmiddellijk op de bediening moeten werpen, alsof, omdat de Heere hen tot Christenen heeft gemaakt, Hij ze tevens tot predikanten heeft gemaakt. Hij kan brood aan hen hebben geschonken als eters; maar heeft Hij hun

een zaadkorf om de schouders gehangen, en heeft Hij deze voor hen als zaaiers gevuld met zaad? Opent Hij de Schriften voor hen, doet Hij geestelijke denkbeelden in hen oprijzen, brengt Hij uit hun hart leven en gevoel voort, geeft Hij hun 'aangename woorden' (Pred. 12:10) en stelt Hij hen in staat met een bekwame en milde hand het zaad des Woords te strooien? En houdt in gedachten dat brood één zaak is, en zaad een andere. Wij zaaien geen brood, maar koren. Als u predikant bent, dan moet u iets hebben, dat verder gaat dan een goede bevinding. U moet een geestelijke gave hebben, zoals Timotheus had; en als u uw zaadkorf omhangt, om tussen de voren te stappen, dan moet u er goed, gezond koren in hebben, dat erin gedaan is dooide Heere des oogstes, en van alle genade.

Dezelfde milde Weldoener, Die 'de aarde doet voortbrengen en uitspruiten, zoals het geven van brood aan de eter', is gedachtig aan de zaaiër. Maar laat niemand hem benijden, die de zaadkorf draagt. Het is geen licht werk, geen gemakkelijke taak, om de voren af te stappen 'om wikken te strooien en komijn te spreiden, en er van de beste tarwe in te werpen, of uitgelezen gerst, of spelt, elk aan zijn plaats'. Om dit op de juiste wijze te doen, moet zijn God hem onderrichten van de wijze, en hem leren (Jes. 28 :25, 26). Niemand behoeft ernaar te verlangen, de zaadkorf te dragen, alle ogen op hem te hebben gericht, alle pijlen op hem te hebben aangelegd. Iedereen, die is aangesteld om het Woord des levens te strooien, zal vele zaken hebben, die hem beproeven, en hem herhaaldelijk doen wensen, dat hij nooit was uitgestoten tot zulk een zware post.

Wat betreft de gemakkelijheid en de troost, is het heel wat aangenamer brood te eten in de kerkbank, dan met de zaadkorf zijn plaats in te nemen op de kansel. Het is mijn bevinding geweest op donkere en beproevende ogenblikken, bij herhaling iedereen te benijden, die niet behoeft op te staan om te prediken. Soms heeft een gevoel van mijn onwaardigheid en onbekwaamheid, soms een natuurlijke afkeer om in een ambtelijke bevoegdheid te verschijnen, soms dodigheid en donkerheid van geest; soms een gevoel van mijn vele afzwerpingen en algemene onvruchtbaarheid; soms hebben krachtige verzoeken en vurige pijlen, en soms de vervolgingen, die ik verduurd heb, me doen voelen, dat het deel van een predikant van alles het moeilijkst is. Er zijn maar twee gelegenheden, wanneer ik enige voldoening gevoel in het dragen van de zaadkorf: 1. Als ik brood heb om te eten en koren om te zaaien; en 2. als ik hoor van gevallen, dat ik de zaadkorf niet tevergeefs gedragen heb.

7. Maar we gaan voort tot het overdenken van de belofte, die God geschonken heeft met betrekking tot Zijn eigen Woord: 'Alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren'. Wat een zegen, dat alle goede afloop van God is! Soms doet het mijn eigen hart zeer, als ik denk — hier ben ik, zwoegende onder een beproefde geest en in een zwak en afgemat lichaam, pogende iets voort te brengen, dat tot een zegen moge worden gesteld van het huisgezin Gods. Of het een verzoeking is of niet, dat kan ik niet zeggen, maar soms schijnt het alsof ik vergeefs gezwoegd heb. Het volk kijkt moeilijk en dodig; en te oordelen naar het huidig gevoelen, schijnt er weinig wezenlijke zegen met het Woord gepaard te gaan. Ik geloof, dat dit een verzoeking moet zijn; want ik heb nadien gehoord van zegeningen, die verkregen zijn, toen ik gedacht heb, dat er geen zegeningen konden zijn. Maar wat is het een genade, dat we niets met de zaak te maken hebben, dat alle zegening uit God is!

Het is niet, wat ik kan pogen te doen, of het werk, dat ik kan pogen te verrichten. Al zou ik prediken met de welsprekendheid van een engel, als God het Woord niet zou zegenen, dan zou alle welsprekendheid, die ik zou kunnen aanwenden vergeefs zijn! Wat neemt dit de last van de mens af, en legt deze op die schouders, die de wereld dragen!

Hij zegt: 'Alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn'. Dit zal even soeverein, vrij, en gepast zijn als de regen en de sneeuw, die uit de Hemel neerdaalt. Een predikant kan de Heere niet meer bevelen Zijn Woord aan deze of die ziel te zegenen, dan hij naar buiten kan gaan en zeggen: 'wolken, wolken, laat regen neerdalen op deze bijzondere akker'. Hij moge, en behoort ook om de zegen te bidden, maar deze bevelen kan hij niet.

Het soevereine welbehagen Gods schenkt deze hoe, wanneer, en waar Hij wil, 'Alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren; maar het zal doen hetgeen

Mij behaagt, en 'het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende'. 'Het zal niet ledig tot Mij wederkeren', dat wil zeggen, ontbloot van hetgeen Ik voorgehad heb, erdoor te vervullen. Diegenen, wier hart in het werk ligt, zullen soms klagen: 'Ik heb tevergeefs gearbeid, en mijn kracht voor niets besteed. Ik heb getracht me tot de consciëntie van de mensen te richten, maar tevergeefs; hun harten zijn zo hard als een vuursteen; ze zullen mijn getuigenis niet aannemen'. Predikanten, wier zielsverlangen het goede voor het volk is, kunnen aldus klagen en zoals de profeten van de oude dag voor hen hebben gedaan; ja wat meer is, ook hoorders, in een soortgelijke aanval van ongelof, kunnen zeggen: 'Wat is het nut, dat ik ga horen? Geen zegen, geen kracht, geen leven, geen gevoel aan mijn ziel gaat er gepaard met de woorden; waartoe zal ik dan opgaan? Ik kan vandaag evengoed thuisblijven'. Aldus laten predikanten en hoorders vaak hun hoofd hangen, omdat er zo weinig zichtbaar goeds verricht wordt door het gepredikte Woord. Maar nog zegt de Heere: 'het zal niet ledig tot Mij wederkeren'. Er zijn er maar weinig, die behouden moeten worden, en daarom zijn er maar weinig, die gezegend moeten worden. Maar enigen zijn er. De Heere verwekt, verlost, vertroost, versterkt en bemoedigt Zijn eigen huisgezin nog steeds door Zijn Woord. Het is Gods eigen belofte, Die niet liegen kan; dat Zijn Woord niet ledig tot Hem zal wederkeren. Het zal hier tot Hem wederkeren in lof- en dankzegging, en hierna in een eeuwige toebrenging van lof. Dit is dan een bemoediging voor predikanten om voort te gaan met prediken door kwaad en door goed gerucht, dat Gods eigen Woord niet ledig tot Hem zal wederkeren, maar dat het zal doen, hetgeen Hem behaagt; en 'dat het voorspoedig zijn zal, in hetgeen waartoe Ik het zende'. De Heere heeft een zeker werk voort te zetten door het gepredikte Woord in de harten van Zijn volk, en dat werk zal Hij erdoor vervullen.

Aldus stellen we vast, dat het gepredikte Woord gepaard gaat met verschillende verschijnselen; ja wat meer is, precies dezelfde predikatie, of het kan dezelfde uitspraak zijn in een predikatie, zal een tegenovergestelde uitwerking voortbrengen, en toch zijn beide van God. Bijvoorbeeld er zal een zekere bevinding worden getekend in overeenstemming met het Woord van God, dat met zegen tot iemand zal komen, die deze bevinding heeft doorleefd. Het zal op een bijzondere wijze zijn ziel vertroosten en bemoedigen. Maar tot iemand, die naast hem zit in dezelfde bank, zal het komen met een snijdende overtuiging. Regen voor de één is sneeuw voor de ander. Van binnen rijst de vraag: 'Als dat een bevinding is, die noodzakelijk is gekend te worden, waar is dan uw godsdienst? Hebt u dit ooit bevonden? Of er zal gesproken worden over de zoete openbaring van de Heere Jezus Christus, en verschillende delen van de Schrift zullen er naar voren worden gebracht om dit te bewijzen, als een zaak, die noodzakelijk is te worden ondervonden.

Voor hem, die zich erin verheugd heeft zal er een zoete opwekking zijn van het werk Gods, en een opnieuw ontvlammen van de genade, goedertierenheid, en de liefde van Christus in zijn ziel. Maar tot een ander zal het komen met overtuiging: 'Dit is hetgeen u nooit ondervonden hebt'. Dit schijnt hem daarom af te snijden, werkt de overtuiging in zijn ziel, zendt hem naar huis met een last, doet een geroep in zijn hart opwellen, doet hem gevoelen, dat hem wat ontbreekt, en hij is ongerust, rusteloos, tot het Christus behaagt Zich aan zijn ziel te openbaren. Aldus, zal precies hetzelfde woord teweegbrengen, hetgeen tegenovergestelde uitwerkingen schijnen te zijn, beide zijn evenwel uit God, beide zijn een zegen. Of, u kunt zich misschien in de één of andere verborgen strik bevinden, en nauwelijks weten hoe u erin geraakt bent; de val was zo sluw gezet, dat u erin gevallen bent, voordat u dit goed en wel beseftte. U zult gaan horen, en de predikant wordt ertoe gebracht te spreken over juist die snaar, waarin u verstrikt bent.

Thans wordt dit u openbaar gemaakt, u ziet hoe de Satan de snaar gespannen heeft, en hoe u erin verstrikt bent. Op deze wijze zal het Woord gebruikt worden om u uit de strik te leiden, u doen belijden voor de Heere hoe dat u verstrikt werd, Zijn vergevende genade te doen zoeken, en op Zijn tijd Zijn verlossende genade te ervaren. Of, u kunt een waar genadewerk aan uw ziel hebben ervaren; Jezus Christus, de Fontein, kan u op de juiste wijze op uw consciëntie zijn gelegd; evenwel kan er hout, hooi en stoppelen op zijn gebouwd; u kunt zijn afgeweken tot vleselijke gerustheid, tot ijdele verzekerdheid, en in Zion in slaap gevallen zijn. Maar in deze toestand kunt u een zekere predikant gaan horen, schijnbaar nogal onverwacht. U kunt een leerstellige godsdienst horen verklaren, een lettergeloof horen beschrijven — u begint te beven; een verborgen overtuiging zet zich vast in uw consciëntie; u kunt gelijke tred houden met de beschrijving; u voelt dat het waar is,

zoals hij het verklaart, dat deze lettergodsdienst, dit leerstellige vertrouwen, geen vrede in uw consciëntie bracht, u nooit vrijmoedige toegang schonk tot God, nooit afgoden aan stukken brak, u nooit uit de verzoeking verlost; maar onder het bedeksel van deze gepolijste gemakkelijke belijdenis kon u toegeven aan de zonde, op een losse wijze wandelen, en kon u de teugel geven aan de boosheden van uw hart.

Een antinomiaanse geest, was op een verborgen wijze in u geslopen. Dit opium, bij beetje tegelijk ingedronken, had u in slaap gewiegd, en onder de invloed ervan, hebt u in uw dromen gezegd: 'het is alles goed'; ik weet, dat ik in verleden tijden de goedertierenheid en de genade Gods gevoeld heb; ik weet ook, dat ik van Hem ben afgezworven, dat ik traag ben geweest in het gebed, dat ik in hoge mate de wereld ben ingegaan, dat ik Zijn Woord verwaarloosd heb, dat ik niet zo precies ben geweest, als ik placht te zijn in mijn gewone wandel en omgang, maar, maar (zie nu hoe de opium werkt) dit verandert niets aan mijn eeuwige staat, noch doet het schade aan mijn aandeel in Christus. U kunt met deze antinomiaanse verdoving over u zijn opgekomen, om uw goedaardig dutje uit te dromen in de kerkbank. Maar een woord van de kansel schrikt u plotseling op; er staat 'een tolk' op, om uw droom te vertolken, en om u aan te tonen de ellendige toestand van uw ziel, waarin u bent terechtgekomen. Terwijl u luistert, vallen de woorden met kracht in uw consciëntie en droefheid en ellende vervult uw gemoed. Of, u kunt erg traag zijn geweest in de dingen Gods, gevallen zijn in een wereldse geest, onder metgezellen zijn terechtgekomen, die uw ziel op een jammerlijke wijze nadeel kunnen berokkenen, en door hen kunt u in verzoeken zijn geraakt, van waaruit u geen kracht hebt uzelf te verlossen. U komt en hoort deze verzoeken beschrijven, waarin naar u geloofde geen kind van God ooit verstrikt was; ja wat meer is, u kon niet geloven, dat er iemand met de genade Gods de kracht der zonde kon hebben gevoeld, zoals u dat hebt gedaan. God doet dit het middel zijn, uw ziel uit die strik te bevrijden. Of, u kunt verstrikt zijn geweest in eigengerechtigheid; u kunt het geoefende volk van God gegriefd hebben, Zijn geoefende huisgezin gesmaad hebben, terwijl uzelf niets kende van het pad der beproeving. U komt om te horen, er wordt een overtuiging in uw consciëntie vastgehecht van uw tekortkomingen, en hieronder zuchtende keert u huiswaarts. Door die wonde in uw consciëntie kan er een heel leger van verschrikkingen uw ziel overstromen, zet dit u aan het doorgronden en onderzoeken van het fundament van uw godsdienst, en brengt dit u ertoe, dat u in zielenstrijd op uw bed ligt te woelen, daarbij God smekende u genadig te zijn. Of, u kunt gekomen zijn met een zware last, niets in uw ziel opmerkende, dat op genade lijkt, beproefd in het gemoed, verslagen van geest, aangevochten door de Satan en gesmaad door de wereldse belijders. U komt om te horen; uw staat en toestand wordt beschreven; het Woord van God wordt aan u toegepast, en uw hart smelt binnen in u door een gevoel van Gods goedertierenheid en genade.

De belofte feilt dan niet; 'het zal doen, hetgeen Mij behaagt'. God kent in deze vergadering de harten van allen; wat hun bevinding is, wat hun verlangens zijn, wat ze zoeken, hoe ze zijn verstrikt of verzocht. Hij kent alles aangaande hen; en Hij kan, als het Zijn genadige wil is, het Woord toepassen aan een ieder, zoals daar behoefte aan is.

Predikanten weten grotendeels weinig wat goeds zij verrichten. Ze staan op om te prediken; ze komen biddende, en gaan huiswaarts, de Heere smekende het Woord te zegenen; maar ze weten niet, wat een pijlen de consciëntie zijn binnengedrongen, welke overtuigingen de ziel doordrongen hebben; of wat een bemoedigingen en vertroosting er zijn toegediend — dit alles wordt in de duisternis gehouden. Maar waar een wezenlijk werk is, duurzaam en goed verricht, daar zal het vroeg of laat uitspruiten tot de ere Gods; want Hij zal vervullen, al hetgeen Hij besloten heeft. Als God iemand opricht, dan kan niemand hem neerwerpen; als God hem neerwerpt, dan kan niemand hem oprichten. Als God Zijn Woord gezonden heeft om een zeker werk te doen, dan zal het voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Hij het gezonden heeft. Indien gezonden tot overtuiging, dan zal het voorspoedig zijn; indien tot troost, het zal voorspoedig zijn; indien tot bemoediging, het zal voorspoedig zijn; indien tot verlossing, het zal voorspoedig zijn; indien tot ontbloting, het zal voorspoedig zijn; indien om te bekleden, het zal voorspoedig zijn; indien om te wonden, het zal voorspoedig zijn; indien om te genezen, het zal voorspoedig zijn.

Merk op, hoe de Heere de gehele zaak in Zijn eigen hand neemt! Het is een onuitsprekelijke genade, voor predikanten en hoorders, dat de Heere Zich verbonden heeft, om zo te spreken, door Zijn eigen belofte, dat Zijn Woord voorspoedig zijn zal in hetgeen, waartoe Hij het zende. Ware het

niet hiertoe, hoe zou ik vanavond voor u kunnen staan met enige hoop uw zielen tot nut te zijn? Als het aan mij gelaten was, een Goddelijke, blijvende, geestelijke indruk op uw hart te maken, welke hoop zou ik hebben, dit teweeg te brengen? Ik kon wellicht, als ik dit zou aandurven, uw natuurlijke gevoelens raken; ik zou, als mijn consciëntie me dit toestond, kunnen trachten op uw vleselijke hartstochten te werken. Zou ik een natuurlijke welsprekendheid bezitten, dan zou ik deze plaats kunnen verkeren in een theater, mezelf veranderen in een toneelspeler, en u in wenende toeschouwers. Maar zou dat 'de regen en sneeuw uit de Hemel zijn'? Zou dat 'het Woord zijn, dat uit de mond Gods uitgaat'? Zou dat uitmonden in een oogst van 'gerechtigheid en lof te doen uitspruiten voor al de volken'?

Maar hoe ernstig zou het zijn, dat ik vanavond tot u gekomen zou zijn, en onder u gesproken zou hebben, en dat er geen zegen aan het woord gepaard werd; niets dat de laatste bazuin zal verdragen; dat het woord uit mijn mond in plaats van als regen en sneeuw op de akker te vallen, als regenbuien zou zijn gevallen op het wegdek, zonder dat het indringt of doordringt, binnen enkele minuten is opgedroogd, en dat alles hard, koud, en steenachtig wordt gelaten als tevoren! Maar u zult zeggen: 'Wat is de zegen, die u wenst, dat op het gepredikte Woord rust'? Ik zal het u vertellen. Dat het werk der genade wordt aangevangen, voortgezet, of versterkt; dat er vernederd wordt tot in het stof van zelfverfoeiing; een verbroken hart en een verslagen geest te ontvangen; openbaringen te hebben van Gods genade en liefde; de schoonheid, de zaligheid, genade, en de heerlijkheid, die er in Christus Jezus is; een zoete overtuiging te hebben van ons aandeel in het bloed en in de gehoorzaamheid van Immanuël; in hart, geest, en genegenheid afgezonderd te zijn van de wereld; te treuren over de boosheden van onze natuur; voor iedere kwade weg, kwaad werk en woord te worden bewaard; een tedere consciëntie te hebben; en een waakzame biddende geest; en om de genegenheden Hemelwaarts gericht te hebben, waar Jezus zit aan de rechterhand Gods. En, behalve deze inwendige vruchten, het Evangelie te leven, evenals het Evangelie te belijden; Christenen te zijn niet louter met de mond en tong, en door het horen van de Waarheid; maar in elk deel van ons leven, als heren, dienstknechten, echtgenoten en vrouwen, kinderen en ouders de genade Gods te openbaren in onze handel, nijverheid, ons beroep, of in onze belijdenis; in welke positie dan ook, op welke plaats dan ook, de genade Gods te tonen, en voor Hem die vruchten der gerechtigheid voort te brengen, die zijn door Jezus Christus tot Zijn lof en eer. Ik geloof, dat echte zegeningen, altijd deze duurzame vruchten zullen voortbrengen, een oogst zullen voortbrengen in hart, mond en leven; en waar deze oogst niet in een zekere mate wordt voortgebracht, dan mogen we wel zeggen, dat zulk een godsdienst ijdel is. AMEN.